

Pogled nazaj in morda nekoliko naprej

Andrej Bergauer, dr. med.

»Prosti spis« ob koncu študija medicine

»Once you start studying medicine, you never get through with it.«

Charles H. Mayo (1865 – 1939)

»To study the phenomena of disease without books is to sail an uncharted sea, while to study books without patients is not to go to sea at all.«

Sir William Osler (1849 – 1919)

Fram 58/a

2313 Fram

Naloga, ki jo je predme postavilo uredništvo, ni preprosta. Naročeno mi je bilo, da naj se z mesta v času in prostoru, kjer sem sedaj – ob koncu študija medicine ozrem naprej, nazaj in še malo naokoli ter poskusim opisati panoramo medicine, kakor jo doživljam. Naj mi bo oproščeno, če bo krajina naslikana v nepravilnih proporcih in z malo realizma, vendar namen sestavka ni pokazati realno podobo, kakor jo doživi in spozna izkušen zdravnik v zrelih letih; te podobe jaz ne morem videti – videl jo bom, ko bom sam izkušen zdravnik v zrelih letih.

Morda se bo ob branju tega sestavka kdo iskreno nasmejal avtorjevi naivnosti – že zaradi tega ga je bilo vredno pisati; pa vendarle naj v bran pred škodoželjno vrsto nasmehov povem, da se pogledi na stanje stvari z izkušnjami in zorenjem spreminjajo. Morda se že jutri ne bom mogel več strinjati s kako izmed lastnih trditev – in vendar – ali ni tako z vsemi nami?

Pričujoči zapis je tako krajina medicine, kakor jo doživljam sam; vse, o čemer govorim, velja izključno in samo zame – komur od bralcev se zazdi, da bi kaj od zapisanega lahko vzel za svoje, lahko to stori mirne duše (verjamem v creative commons in copyleft), vendar na lastno odgovornost! Če že obstajajo kake univerzalne resnice, se ne bi želel postavljati v držo preroka, ki jih oznanja – je že tako, da jih je precej, gledano z zgodovinskega gledišča, ostalo brez glav.

V začetku študija sem pogosto uporabljal glagol učiti se in njegov dovršnik – naučiti se. Tako sem se naprimer učil anatomijo in menil, kak dan ali dva pred izpitom, da sem se jo naučil. Nič ne bi moglo biti bolj daleč od resnice, vendar vzroka, da se anatomije ne da naučiti, ne gre iskati v lenobi ali nemotiviranosti za učenje, marveč v sami predrznosti izjave, da si se anatomijo naučil v pičlih treh semestrih. Pa to ne velja zgolj za anatomijo, katerakoli znanost, kateri so se vedenja akumulirala več kot 15 minut, je precej nedosegljiva vsem dovršnikom, pa najsi bodo še tako simpatično naivni.

Anatomija in morda še kak drug predmet so me tako naučili skromnosti. Poslej sem raje uporabljal glagol študirati, ki pa sem mu nehal pritikati zgolj ime predmeta, npr. pravkar študiram anatomijo, marveč sem raje rekel pravkar študiram za izpit iz anatomije. Prevedeno v slovenščino bi to pomenilo toliko kot prizadevam si za izpit iz anatomije. Študijski uspehi so s temi filozofskimi premenami postajali čedalje boljši in bolj otipljivi. Verjetno zato, ker je tudi navidezno dovršni glagol izpeljan iz študirati – naštudirati, veliko bolj skromen in v skladu z redom stvari kot pa bahaški naučiti se. Naštudiral sem anatomijo, se sliši precej smelo, pa vendar v prevodu pomeni toliko kot »naprizadeval« sem si za anatomijo. Kar tudi drži!

Ugotovil sem tisto, kar je Charles H. Mayo ugotovil že mnogo, mnogo let pred menoj (glej prvi citat takoj pod naslovom). Žal sem včasih uvode v članke in knjige preskakoval, pa se mi je ta modrost izmuznila. Žal.

Ob prvem stiku s kliničnimi predmeti, zlasti ob tistih v četrtem letniku, katerih vaje sem konzumiral šele v šestem letniku (in vsi vemo, kateri so to), sem imel občutek, da je najbolje študirati tako, da si nagrmadiš čim več relevantne literature in se potem precizno prebijaš skozi gozd morebitnih diferencialnih diagnoz, vse skupaj seveda izdatno podprto z zelo teoretično izpiljenimi »prijemi« v sklopu statusa. Rowsing, Bloomberg, McBurneyeva točka in kar je še zvenceh imen. S centimetrom nad trebuh, natančno kje se stisne, in potem s kotomerom naprej. In tako je nekega večera prišla k meni znanka, ravno ko sem si prizadeval za kirurgijo, ki jo je bolelo ravno na pravi tretjini med popkom in spino iliaco anterior superior, in potem naprej vse po alinejah. Skorajda s šestilom bi bilo mogoče izrisati tisti apendicitis, ki ga potem seveda ni bilo. Pa bi lahko prisegel, da bi moral biti. Moral! Le da vsak tretji slepič ni prebral še nič o sebi in sploh ne ve, kako se mora obnašati, kadar je vnet, in kako, kadar ni.

In tako sem počasi pričel spoznavati tisto, kar je Sir William Osler vedel že mnogo, mnogo let pred menoj (glej drugi citat takoj pod naslovom). Brez knjig ne gre (brez člankov še manj), vendar je brez prakse vse skupaj le mentalna onanija.

Se mi pa malenkost dozdeva, da se utegneta teorija in praksa z leti slednje nekoliko pomiriti ena z drugo. Pa ne zato, ker bi knjige postajale tako neskončno boljše

– sam verjamem, da so najboljše in nesmrtno klinične knjige že bile napisane (Sir Zachary Cope!), pač pa zato, ker se jih s prakso naučiš pravilno brati. Medicina je kljub vsem naporom moderne znanosti še vedno v veliki meri umetnost in določene knjige je potrebno prebirati kot prerokbe delfskega preročišča (eno čisto konkretno imam v mislih, pa ne povem, katero). Največji hec pa je, če ti nekako uspe pričeti pisati teorijo, ki se ji drugi ne krohotajo več tako naglas. Kaj naj rečem – that would be fun!

Sicer pa moram priznati, z nenarejeno skromnostjo, da moj razgled po panorami Medicine zaenkrat še ne seže tako daleč, da bi lahko tehtneje spregovoril o kakšnih še bolj zanimivih problemih. Zastirajo ga meglice neizkušenosti in neke nedoločene slutnje, da se tukaj vsa zgodba šele prav pričinja. Kaj vem, morda sem pa jasnoviden, ampak se mi dozdeva, da je diploma z medicinske fakultete zgolj *condicio sine qua non*.

Čez nekaj let bom, če bo tako nanoslo, ponovno pisal sestavek s prav istim naslovom in tedaj si bom nemara drznil obširneje nanašati kolorit in bolj natančne elemente Medicinske krajine. Za sedaj pa si upam citirati le še enega moža, to pot državnika in vojaka, sebi in vsem, ki ravno stopajo po isti poti kakor jaz v opomnik, da ne pozabimo, kje natančno na zemljevidu medicine se v tem hipu nahajamo.

»Now this is not the end. It is not even the beginning of the end. But it is, perhaps, the end of the beginning.«
Winston Churchill (1874 – 1965)